

Razne vesti.

V Ljubljani, 15. aprila 1903.

— (Iz kronike društva »Pravnika«. Društvo je zadnji čas priredilo v »Narodnem domu« tri večere, in sicer dne 11. in 18. marca ter 1. aprila. Večeri so bili jako dobro obiskani. Dne 18. marca je predaval g. deželni sodni svetnik Wenger, dne 1. aprila pa gosp. dr. Andrejka pl. Livnograd; obe predavanji sta bili bolj šaljivega značaja in poslušalcem zelo ugajali. Na prihodnjem večeru bo imel g. dr. Janko Polec znanstveno predavanje. — Na vlogo društva »Pravnika« je pravosodno ministrstvo naročilo večje število društvene izdaje zakonov v slovenskem jeziku, namreč kazenskega zakona, kazenskopravdnega reda in izvršilnega reda in je te izvode poslati predsedstvu višjega dež. sodišča v Gradcu in Trstu ter višjemu drž. pravdnstvu istotam.

— (Osobne vesti.) Imenovani so: za okr. sodnika v Kranjski gori Fr. Peterlin, sodni pristav v Kranju; za sodna pristava avskultant R. Terstenjak za okrožje graškega nadsodišča in avskultant dr. E. Weiss za Marenberg. Premeščeni so: sodni pristavi dr. M. Hočevnar iz Št. Lenarta v Maribor, dr. V. Stepischnegg iz Ormoža v Ptuj, dr. V. Flerin iz Kranjske gore v Ilir. Bistrico, J. Antloga iz Mokronoga v Kranj, J. Kozina v Mokronog, V. Levičnik v Kranjsko goro. — Novi odvetniki: dr. Vl. Ravnihar, dr. B. Vodušek, dr. E. Ambrositsch, dr. J. Sajovic in dr. A. Kokalj, vsi v Ljubljani. Odpovedal se je odvetništvu dr. A. vit. pl. Schoepl-Sonnwalden. Preselil se je odvetnik dr. Fr. Pikl iz Marenberga v Postojino. — Umrli je M. Mrač, sodni pristav v Novem mestu.

— (Sodnim inspektorjem) za okrožje viš. dež. sodišča v Trstu je določen gosp. l. Kavčnik, sodni tajnik v Ljubljani.

— (Nova justična palača v Ljubljani) je dobila »zaključni kamen« in sicer ploščo na desni strani glavnega uroda z napisom: AEDIFICATUM SUB AUSPICIIS IMPERATORIS FRANCISCI JOSEPHI I MDCCCIC—MDCCCII. — Pri tej priliki je ljubljanski knezoškof blagoslovil poslopje in se je tudi v najožjem sodniškem krogu zvršila preprosta otvoritvena slavnost, pri kateri je g. deželni sodnosvetnik dr. Wagner govoril o postanku in glavnih zanimivostih te lepe stavbe. Posnetek tega govora priobčimo v prihodnjem zvezku »Slov. Pravnika«.

— (Filip Abram †.) Dne 1. aprila t. l. je na Dunaju umrl nena doma senatni predsednik c. kr. najvišjega sodišča gospod Filip Abram. Ta nepričakovana vest je obudila globoko žalost pri vseh, ki so imeli priliko spoznavati tega lord-sodnika v najboljšem pomenu besede, vzlasti pa pri Slovencih, ki so v njem imeli tem bolj značajnega zaščitnika, čim

višje ga je postavljala usoda zaradi njegovih zmožnostij. Porodil se je pokojnik leta 1835. v Štanjelu pri Sežani, obiskoval gimnazij nekaj časa v Gorici, potem pa višje razrede v Benetkah, kjer, na nadvojvode Rainerja dvoru, je bil njegov strij vzgojevalec. Vseučiliške studije, ki jih je pričel na Dunaju, dovršil je v Gradcu, kjer je bil tudi med slušatelji tedanjih slovenskih pravoslovnih predavanj. Da je ostal med svojimi, je vstopil v prakso na Primorskem. Tu je posloval pri raznih sodiščih, bil sodnik v Komnu in Tolminu, dokler ni bil imenovan sodnim svetnikom v Trstu. Svojega slovenskega značaja že tedaj ni nikdar zatajil, nego je celó, s prirojeno si taktnostjo, pospeševal narodno gibanje, ki je koncem 60. in začetkom 70. let prodirala v meščanske kroge. V Tolminu je v tej smeri sodeloval z Andrejem Winklerjem, ki je bil istočasno okrajni glavar, pozneje deželni predsednik kranjski. V Trstu se je dal občespoštovani Abram voliti celó v mestni zbor. Napredoval je hitro za višjega sodnega svetnika v Trstu in leta 1891. postal je svetnik najvišjega sodišča. Tudi na teh višjih mestih je ostal sodnik, ki je znal spravljati in veljavo enakopravnost slovenskega, odnosno hrvatskega jezika. Njegovo, za vsakogar pošteno delovanje je znabiti največ zahvaliti, da se je na višjih instancah v Primorju slovenski jezik poprej in lažje udomačil, nego li drugodi. Z nekoliko odločbami je Abram pokazal pravo pot tudi v graškem okrožju. Tega moža je grof Schönborn leta 1892. po vplivu slovenskih poslancev poklical v ministrstvo in mu poveril celó personalni referat za naše dežele. Naloga je bila težavna, ker se je bilo skoraj v vsakem slučaju boriti z raznovrstnimi političnimi interesi, pa tudi intrigami. To Abramovemu odkritemu in blagemu značaju nikakor ni prijalo in vztrajal je na mestu le, da je pripomogel kolikor toliko kaki slovenski ali hrvatski težnji. Za sebe se je prav rad umaknil nazaj k najvišjemu sodišču leta 1896., ko je novi minister grof Gleispach onemogočil mu delovanje v ministrstvu. Imenovan je bil kmalu na to senatnim predsednikom, nadalje namestnikom predsednika vrhovnega dohodarstvenega sodišča in patentnega sodišča. Ves čas pa se je zanimal za vse dogodke, ki se tičejo slovenske enakopravnosti, in rad pomagal s svojim modrim svetom. Izguba njegova je nenadomestna in pričakovati ni v doglednem času, da bi mogli Slovenci s ponosom in zadovoljnostjo zopet kazati na tako visoko stoječega in mnogo odlikovanega svojca, kakeršen je bil pokojni Filip Abram. Pokopan je v Frohnleithnu, poleg svojega jedinega sina, a njegov duh ostane doma, v večni časti Slovencev. —

— (Tandem!) Dne 1. t. m. je državno pravdníštvo v Trstu pri tamošnjem deželnem sodišču prvič zastopalo obtožnico v slovenskem jeziku in se je razprava, ker je obtoženca zastopal slovenski odvetnik, izvršila popolnoma s slovenskim jezikom.

— (Kolkovanje pri potrdilih pravomočnosti.) C. kr. finančno ministerstvo se je z razpisom od 10. oktobra 1902 št. 27251 izjavilo, da spada za potrdila pravomočnosti, ki se zapisujejo vsled prošnje stranke na civilnosodne razsodbe in sklepe, pristojbina 2 K po tar. točki

116 lit. a), aa) zakona od 13. decembra 1862 št. 89 drž. zak., da pa so potrdila pravomočnosti, ki se zaznamujejo na sodbe in sklepe v kazenskem postopanju, četudi na prošnjo stranke, oproščene kolkov po §-u 380 k. pr. r.

— (Oddajanje sodnih služeb v okrožju nadsodišča graškega.) V seji poslanske zbornice dne 17. januarja 1903 so poslanci dr. Ferjančič in tovariši vložili naslednjo interpelacijo:

Po § 3. zakona o sodni organizaciji se pomožni sodni uradniki imenujejo deloma za gotova službena mesta, deloma — tako zlasti sodni pristavi — kar za okrožje višjega sodišča. Po § 44. tega zakona dodeli predsednik višjega deželnega sodišča za vse okrožje višjega deželnega sodišča imenovane pristave po potrebi posameznim sodiščem njegovega okrožja.

Za okrožje višjega deželnega sodišča v Gradcu je sistemizovanih 13 takih pristavskih služb. Z ozirom na razmerje prebivalstva v tem okrožju, kjer je toliko Slovencev, kakor Nemcev, bi bilo utemeljena enaka razdelitev teh pristavskih služb. Temu pa ni tako. Izmed teh pristavov so bili do zadnjega samo trije porabni pri sodiščih na slovenskem ozemlju, ostalih deset služb so imeli Nemci, ki so bili porazdeljeni na nemškem ozemlju.

Z imenovanji in premeščenji sodnih pristavov v tem okrožju, ki so se izvršila pred nekaj dnevi, se je pa to razmerje 3:10 še poslabšalo. Sedaj sta samo dva jezikovno sposobna pristava, ki ju je možno porabiti v slovenskih krajih; od njiju je eden stalno pri višjem deželnem sodišču. Izključeno je, da bi se moglo izhajati s tem edinim pristavom po vsem slovenskem ozemlju okrožja pri nadomeščenjih in pomožnem službovanju v slučajih dopusta, poziva k vojaškim vajam, bolezni, izpraznenja službenih mest ali mimoidočega posebno velikega navala opravil. Vsled tega nastanejo pri sodiščih dostikrat jako težavne razmere, da je pomoč nujno potrebna, tako da je z gorenjim postopanjem naravnost službovanje na škodi, vrh tega s tako nerazmerno in krivično razdelitvijo rečenih služb zapostavljen slovenski narod in so oškodovani slovenski prosilci.

Slovenskim prosilcem se dela tudi še v drugih ozirih krivica, zlasti s tem, da se pri imenovanjih in povišanjih v okrožju graškega višjega sodišča ravna po načelu, ki se na noben način ne da utajiti, da je slovenske sodne uradnike iztisniti iz Štajerske in iz Koroške — tudi če so domačini — ter jih spraviti na Kranjsko; štajerska in koroška službena mesta pa rezervirati za nemške kompetente, četudi so jezikovno slabo kvalificirani ali sploh nesposobni.

To pričajo razmere pri sodiščih na Kranjskem; da tako postopanje ubija pri slovenskih absolviranih pravniki veselje za službovanje pri justici, leži na dlani. Le prepogostokrat zapuščajo justično službo tudi taki, ki so jo že nastopili, ko vidijo, da se pri kompetiranju za službe, do katerih imajo pravico in popolno vsposobljenje, ne jemlje nanje ozir, nego se daje prednost Nemcem, ki so jezikovno malo sposobni ali sploh nesposobni.

Da se pojasni ta praksa, bodi naveden le en slučaj izza zadnjega časa.

Ko je bilo pred letom izpraznjeno mesto sodnega pristava pri okrajnem sodišču v Kočevju, so se podvizali, oddati to mesto tujemu Nemcu, ne da bi se bil razpisal natečaj za to službo in dasi je ta Nemec nezmožen slovenskega jezika, ki ga v tem okraju tako nujno rabi.

Hotelo se je pač eksportirati še enega Nemca na Kranjsko. Nasprotno pa so bila pri zadnjih imenovanjih in premeščenjih pristavov pač oddane vsled premeščenj na Kranjskem izpraznjene službe, ne pa mesti v Št. Lenartu in v Ormožu na Štajerskem, dasi so se oglasili prosilci iz Kranjske. Od takega izborno kvalificiranega prosilca iz Kranjske, namesto da se mu je dala ena teh služb ali ena za celo okrožje določenih služb, se zdaj zahteva, da gre s svojim adjutom stradat na deželo, dočim je doslej živel pri svojih starših. Na to zahtevo utegne mladi justični kandidat odgovoriti s tem, da pokaže justici hrbet, ako tega ni že storil. Mesti v Št. Lenartu in v Ormožu sta se rezervirali za Nemce, ki bodisi pravno ali jezikovno — po famoznih slovenskih kurzih — še niso kvalificirani.

Slovenskim kandidatom mora v takih razmerah popolnoma upasti pogum, posvetiti se sodnemu poklicu.

Z ozirom na to vprašajo podpisanci njega ekscelenco gosp. voditelja justičnega ministrstva:

»Hoče li njega ekscelenca narediti konec dosedanji praksi pri oddajanju služeb v okrožju graškega nadsodišča in se v prihodnje držati pri oddajanju službenih mest samo sposobnosti in zlasti jezikovne kvalifikacije prosilcev?«

— (Pravni drobiž.) Določbe o kompetenci po §-u 6 zakona z dne 27. aprila 1896, št. 70 drž. zak. pri opravih na obroke niso razveljavljene po členu 1, odst. 2 uvod. zakona k jur. normi. (Odločba najvišjega sodišča z dne 2. maja 1901, št. 2239.) — V §-u 99 jur. norme ustanovljena podsodnost premoženja je tudi takrat utemeljena, kedar toženec v tožemstvu sicer nima bivališča, a je vendar član javne trgovske družbe, koji pristojna kaka tirjatev nasproti tretjemu dolžniku bivajočemu v okolišu za razsodbo poklicanega tožemskega sodišča. (Odločba z dne 14. marca 1901, št. 3390.) — Določba v pogodbi, da prevzemnik nepremičnine sprejme v plačilno obljubo sinu izročiteljev dodeljeno odpravščino in da se zaveže, polovico te odpravščine plačati, ako rečeni sin umrè samski, bližnjim njegovim sorodnikom na materini strani, utemljuje pogojni plačilni mandat po §-u 1019 o. d. z. Obveščenje rečenih sorodnikov, ki je potrebno za dovršitev take pogodbe, se v tem slučaju tudi lahko zgodi po zapuščinsko razpravnem sodišču. (Odločba od 21. nov. 1901, št. 9206.)

»Slovenski Pravnik« izhaja 15. dne vsacega meseca in dobivajo ga člani društva »Pravnika« brezplačno; nečlanom pa stoji za vse leto 10 K, za pol leta 5 K.

Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 26; naroča se tudi pri O. Fischerju, knjigotržcu v Ljubljani, na Kongresnem trgu.